

Akademien för utbildning, kultur och kommunikation

**Det vidgade textbegreppet –
Vikten av IT, bilder och drama i undervisning**
*The Expanded Concept of Text – the importance of IT, pictures and drama in
education*

Andreas Karlsson

Examensarbete i lärarutbildningen

HT 2010

Handledare: Birgitta Möller

Examinator: Katrin Wennerström

Sammandrag

Syftet med detta arbete var att med hjälp av litteratur och intervjuer undersöka om lärare är medvetna om det vidgade textbegreppet samt hur de använder sig av det i klassrummet. Jag använde mig av två frågeställningar:

Är lärare medvetna om det vidgade textbegreppet i klassrummet?

Hur används det vidgade textbegreppet avseende drama/teater, bilder och IT i klassrummet?

Mitt tillvägagångssätt var att intervjua sju lärare i olika årskurser och därefter sammanställa resultatet. Det framkom att endast en av de sju respondenterna var medveten om det vidgade textbegreppet men att samtliga använde undervisningsmetoden i klassrummet, mer eller mindre.

Med hjälp av utvald facklitteratur som beskriver det vidgade textbegreppet samt skolans läroplaners definition av begreppet analyserades och jämfördes resultatet av intervjuerna. Till hjälp att finna relevant litteratur användes sökord som bild, bildtolkning, det vidgade textbegreppet, drama och IT i skolan.

Det visade sig att alla lärarna, trots okunskap om begreppet, använde sig mer av arbetssättet än vad de själva trodde. De ansåg alla att det var viktigt att använda sig av alternativa former i utbildningssituationen och skulle gärna göra det mer om inte tidsbrist, kunskapsbrist och resursbrist hindrade dem.

Slutsatsen blir att vi som lärare har ett stort ansvar att leva upp till det vidgade textbegreppet och med ett nyfiket, kritiskt förhållningsätt försöka skapa en bra balans mellan nya mediers intåg i skolan och traditionella undervisningsformer.

Nyckelord: Det vidgade textbegreppet, bilder/bildtolkning, drama, media/multimedia

Innehållsförteckning

Sammandrag

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte	2
1.2 Frågeställningar	2
2 Teori	3
2.1 Litteraturteori	3
2.2 Kurs- och läroplaner och Skolverket	5
2.2.1 Lgr11	5
2.2.2 Kursplanen i svenska.....	6
2.2.3 Skolverket	7
3 Metod och material	9
3.1 Intervjuerna	9
3.2 Validitet och reliabilitet	10
3.3 Etiska reflektioner	10
4 Resultatredovisning	11
4.1 Presentation av respondenterna	11
4.2 Lärarnas medvetenhet av det vidgade textbegreppet	11
4.3 Är det viktigt att använda sig av det vidgade textbegreppet?	12
4.4 Hur ser lärare på Internet/datorer i språkutvecklingssyfte?	13
4.5 Hur mycket följer lärare den mediala strömmen?	14
4.6 Film som undervisningsmetod	14
4.7 Drama och teater som språkutvecklande.....	15
4.2 Bilder och språkutveckling	16
5 Analys	18
6 Slutdiskussion och fortsatt forskning	22
Referenser	24
Bilaga 1	26

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Jag har alltid velat vara den kreativa läraren den som anammar och prövar på nya språkutvecklande metoder i klassrummet och anser på så sätt att det finns mer att hämta i den pedagogiska rycksäcken än att bara låta eleverna sitta på sina stolar och skriva och läsa dag ut och dag in. Det finns metoder som är roligare och förhoppningsvis mer effektiva för att språkligt utveckla eleverna. Lärarhögskolan gav mig möjligheten att fördjupa mig i detta ämne när *det vidgade textbegreppet* kom upp på tal, ett begrepp jag i början av arbetet inte visste mycket om när jag skulle skriva mitt examensarbete.

För att på ett lättförståeligt sätt förklara vad det vidgade textbegreppet är vill jag först och främst citera Skolverkets (2009) beskrivning av kursplanen:

I kursplanens beskrivning av ämnet svenska används termen "ett vidgat textbegrepp" som innefattar "förutom skrivna och talade texter även bilder". Detta vidgade textbegrepp återkommer i kursplanen, både i beskrivningen av ämnets syfte och i de mål undervisningen ska sträva mot. Formuleringarna "litteratur och bildmedier", "olika slag av texter, såväl skrift- som bildbaserade" och inte bara läsning utan även "avlyssning, film, video etc." pekar alla mot detta utvidgade textbegrepp. (Skolverket, 2009:1)

Jag har som syfte att även gå djupare in på media såsom IT och film och vill gärna lägga till det i beskrivningen. I Lgr 11 står detta:

Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. (Utbildningsdepartementet, 2011, sid.7)

Men får eleverna allt detta? Klarar dagens lärare att kombinera alla dessa språkutvecklande sätt? Min hypotes är att de flesta lärare inte använder sig av så många alternativa lärostilar och läromedel som de skulle vilja.

Vi lever i ett ständigt förändrat samhälle. Ny teknologi, såsom mobiltelefoner, datorer och film tar ständigt ett kliv framåt och därför anser jag att man som lärare bör besitta kunskap

och vara medveten om hur man hanterar dessa i klassrummet. Lärare kan inte blunda för den multimedia som tar över samhället och det är där det vidgade textbegreppet kommer in i klassrummet. Lärare kan använda sig av IT, drama och bilder, såväl rörliga bilder som stillbilder för att ge eleverna möjligheten att utveckla språket.

1.2 Syfte

Syftet med detta arbete är att med hjälp av litteratur och intervjuer komma fram till om lärare är medvetna om det vidgade textbegreppet samt hur de använder sig av det i klassrummet.

1.3 Frågeställningar

Är lärare medvetna om det vidgade textbegreppet?

Hur används det vidgade textbegreppet avseende drama/teater, bilder och IT i klassrummet?

2 Teori

2.1 Litteraturteori

Det enda vi behöver göra idag är att sätta på datorn eller tv:n för att få den information vi behöver och efterstävar. På grund av detta behöver vi, enligt Liberg, C (2007:7) en teori som tar hänsyn till de krav som samhället ställer på oss som medborgare, krav som innebär att vi måste se oss själva som flexibla och nytänkande språkskapare och inte bara språkanvändare av ett korrekt språk. Det vidgade textbegreppet innefattar allt detta och låter oss att kommunicera meningsskapande, exempelvis med hjälp av litteratur, film, bild, musik, drama och dans.

När man talar om meningsskapande på detta vida sätt och i begreppet språk inbegriper såväl verbala som ickeverbala språk, till exempel talspråk, skriftspråk, bildspråk musikens språk, dansens och rörelsens språk osv., använder vi *ett vidgat språkbegrepp*. På motsvarande sätt får vi *ett vidgat textbegrepp* när begreppet text får innefatta kunskap som överförs på annat sätt än det skrivna ordet.

(Liberg 2007, sid. 8)

Liberg, C (2007:11) menar att vi nu också måste inkludera nya medier, såsom TV, video och datorer i undervisningen men att detta inte alltid varit självklart i skolans värld, utan det har tvärtom oftast motarbetats. Dessa nya medier ställer stora krav på skolan vad gäller kunskaper och förändrade attityder. Den digitala kompetensen förändras i takt med den snabba utvecklingen på området och det krävs att man lär sig något nytt hela tiden (Skolverket 2010a). Därför ställs stora krav på lärares kompetensutveckling.

De nya medierna har i skolans värld ofta analyserats kritiskt, och detta kan ibland vara befogat (Liberg, C 2007:11). Hon slår emot anklagelserna och menar att de nya medierna även erbjuder rika möjligheter till kreativt, aktivt och differentierat meningsskapande och måste betraktas som resurser som kan och bör ges utrymme i undervisningen, inte minst eftersom de utgör en allt viktigare del av barns och ungdomars liv.

När man talar om nya medier är det omöjligt att undgå Internet och datorer (andra beteckningar är IT eller IKT – informations- och kommunikationstekniken). Internet och datorer utgör en stor del av dagens ungdomars vardag. Alexandersson, M, Linderöth, J & Lindö, R (2001:10) menar att med den multimediala tekniken som sköljer över oss kan nya

läromedel skapas med nya pedagogiska möjligheter, att presentationen av information med olika medier gör att det inte bara blir annorlunda när man möter informationen utan också att det som kommuniceras kan bli till en annan form av upplevelse än när man läser en bok. Användandet av multimedia gör även innehållet lättillgängligt och attraktivt för den lärande. Hylén, J (2010:15) tar även upp effektiviteten som en fördel när man använder IT i undervisningen. Ur ett individperspektiv kan detta innebära att man lär sig mer, att man får en större förståelse eller att man har större möjlighet att nå målen i skolan. Det finns studier som visar att IT-användningen ger positiva skillnader i elevernas förmåga att bearbeta information såsom att tänka kritiskt, att vara kreativa och att reflektera över informationen (Hylén, J 2010:19).

Tydén, T och Thelin, A (2000:22) frågar sig om undervisning och lärande bli bättre med IT, och menar att det är svårt att veta vad *bättre* verkligen betyder. Bättre kan betyda att inläringen och undervisningen blir bättre genom att elevernas motivation att studera kan öka. *Bättre* kan också betyda att variationen i undervisningen ökar, att vissa arbetssätt på så sätt underlättas, att vissa texter lättare kan plockas fram, att skrivande underlättas osv.

I mötet med datorer träffar eleven på många olika slags bilder, både rörliga och stillbilder. Bilder generellt är i högsta drag ett vidgat textbegrepp. Aldrig tidigare har vi haft sådan tillgång eller blivit så exponerade för så många bilder som nu; bilder i offentliga miljöer, i tv, på bio, i böcker, i tidningar, i tidskrifter och på förpackningar (Pettersson, R, 1991:5). Pettersson (1991:26) fortsätter att beskriva bildanvändandet i skolan som låg, tillgängligheten finns, men nästan alla lärare använder skrivtavla och läroböcker som främsta verktyg.

Pettersson, R (1991:26) anser att användning av bilder effektivt kan inspirera eleverna till egna funderingar, att de samtidigt bättre kommer ihåg den tematik som tagits upp och att många lärare menar att bilder kan fungera utmärkt för att stimulera diskussioner i klassrummet. Diskussionerna uppstår genom kommunikation vilket är viktigt för just bilder och bildtolkning.

Det gäller att kunna utnyttja bilder för att kommunicera. Det innebär också att kunna förstå, analysera och samtala om andras bilder, bland annat klasskamraternas. Samhällets bilder, som strömmar genom medierna, utgör ett område som skall kunna analyseras och förstås/.../Eleverna skall kunna tillägna sig en bred kunskap om hur bilder fungerar som kommunikation mellan människor. (Karlsson, S-G & Lövgren, S, 2001:21)

Kommunikationsämne är den beteckning som är mest relevant att sätta i användandet av bilder, oavsett om man undervisar i svenska, matematik eller ren bildundervisning. (Karlsson, S-G & Lövgren, S, 2001:33). Författarna slår fast att bildmediet idag är starkt, en kanal i samhället som förmedlar information, kunskaper, reklambudskap, propaganda, nyheter och underhållning och att det både speglar och påverkar vårt tänkande.

Vår erfarenhet från lärarutbildning är att de studerande måste syssla med att analysera bilder vid upprepande tillfällen och under handledning, för att kunna se bortom den första spontana reaktionen. (Karlsson, S-G & Lövgren S, 2001:42)

Kommunikation är ett nyckelbegrepp även när man talar om drama och teater, och när den fungerar påverkar den båda parter och är aktiv och skapande (Erberth, B & Rasmusson, V 1991:39). Men dramapedagogik är så mycket mer.

Erberth, B & Rasmusson, V (1991:7) betecknar drama som ett sätt att distansera sig från sin roll och betrakta sin handling utifrån, ett sätt som ger möjlighet till reflektion och därmed till nya insikter. Bolton, G (1984:138) tillägger även att dramaundervisningens syfte är att utveckla sinnets kraft så att deltagarna kan bemästra en "allmän" förståelse för livet. Denna allmänna förståelse gör att man kan närma sig skolämnen "inifrån" istället för att se ämnet som en samling givna kunskaper.

Någonting som hör ihop med drama är kreativitet, eftersom eleverna i drama får använda sin fantasi och skapa någonting tillsammans (Erberth, B & Rasmusson, V 1991:29). Erberth, B & Rasmusson, V (1991:29) fortsätter att beskriva det kreativa tänkandet som något som till stor del utspelas i det undermedvetna och att det därmed är starkt kopplat till känslolivet.

2.2 Kurs- och läroplaner och Skolverket

2.2.1 Lgr11

Det vidgade textbegreppet finns inte ordagrant med i Lgr11, men en del av det som står kan tolkas på det sättet, t.ex. att eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper, att de ska få prova och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Det står att det vidgade textbegreppet, drama, musicerande och skapande i bild, text och form, ska vara inslag i skolans verksamhet. Man kan även läsa att skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola ska ha använt och tagit del av många olika uttrycksformer såsom

drama, språk och bild samt modern teknik som ett verktyg för kommunikation, kunskapssökande, skapande och lärande.

2.2.2 Kursplanen i svenska

Ett av skolans viktigaste uppdrag är att skapa goda möjligheter för elevernas språkutveckling och ämnet svenska skall därefter ge eleverna läs-, film- och teaterupplevelser och tillfällen att utbyta erfarenheter. I kursplanens beskrivning av ämnet svenska är syftet att ge eleverna möjligheter att uppleva och lära av film och teater och att tillsammans med andra ämnen i skolan utveckla kommunikationsförmåga, tänkande och kreativitet. I strävansmålet kan man läsa om det vidgade textbegreppet i två av målen utan att begreppet skrivs i ord. Skolan skall i sin undervisning i svenska sträva efter att eleven:

- utvecklar förmåga att utnyttja olika möjligheter för att hämta information, tillägnar sig kunskap om mediers språk och funktion samt utvecklar sin förmåga att tolka, kritiskt granska och värdera olika källor och budskap,
- utvecklar sin förmåga att läsa, förstå, tolka och uppleva texter av olika slag och att anpassa läsningen och arbetet med texten till dess syfte och karaktär.

Den enda gången som det vidgade textbegreppet beskrivs i ord är detta:

Arbetet med språket och litteraturen skapar möjligheter att tillgodose elevernas behov att uttrycka vad de känner och tänker. Det ger gemensamma upplevelser att reflektera över och tala om. Det ger kunskaper om det svenska språket, om olika kulturarv och om vår omvärld. Att tillägna sig och bearbeta texter behöver inte alltid innebära läsning utan kan ske även genom avlyssning, drama, rollspel, film, video och bildstudium. Ämnet utvecklar elevens förmåga att förstå, uppleva och tolka texter. Ett vidgat textbegrepp innefattar förutom skrivna och talade texter även bilder.

Kursplanen beskriver film och teater (drama) som ett sätt att förmedla erfarenheter och upplevelser av humor, tragik, spänning och glädje och att det även hjälper människan att förstå sig själv och världen och på så sätt bidrar till att forma identiteten. Film och teater ger även möjligheter till empati och förståelse för andra och omprövning av värderingar och attityder.

2.2.3 Skolverket

Skolverket (2009) tolkar kursplanens beskrivning av det vidgade textbegreppet förutom talande och skrivna texter lyfter de även fram bilden. Det som pekar mot det vidgade textbegreppet är litteratur och bildmedier, olika slag av texter, såväl skrift- som bildbaserade och även avlyssning, film, video etc.

Skolverket (2009) tar även upp varför det är viktigt att se på text på detta utvidgade sätt. Skolverket (2009) menar att skolan och dess kursplaner måste gå i takt med det omgivande samhället. Idag finns en mängd olika medier som är viktiga för ungdomars sätt att se på omvärlden och som utövar ett stort inflytande på eleverna. Det räcker inte bara med att behärska bokstäverna utan det behövs en generell mediekompetens som gör att eleverna kan förhålla sig kritiska och självständiga till de texter eleverna möter.

För att få plats med dessa nya medier måste man våga sovra bland den gamla litteraturen och Skolverket (2009) har ställt frågan om den traditionella boken kommer att överleva nu när Internet, filmer och dataspel utgör en så stor del av ungdomarnas liv. De menar att flickor läser mer romaner än pojkar som i sin tur ägnar sig åt dataspel, att skillnaden mellan böcker och datorer är den att man under tiden framför datorn kan skapa karaktärer, identiteter och helt nya världar medan i romanernas värld finns detta redan inristat. Skolverket (2010b) menar i detta avseende att eleverna ska ges de redskap som behövs för att hantera det medielandskap som vi lever i idag, men att detta inte innebär att klassikerna ska försvinna utan föras in på ett reflekterande sätt som ökar elevernas språkliga uttrycksförmåga. De fortsätter att berätta om det stora inflytandet som nätet och de digitala medierna har för den språkliga kommunikation och informationsspridning i samhället och att det nu är dags att detta även syns i skolan. De framhåller vikten av ett vidgat textbegrepp:

I dagens digitala och multimediala samhälle handlar det inte längre bara om att kunna läsa och skriva vanlig text. /.../ Det utvidgade textbegreppet i styrdokumentet pekar på att det även gäller att kunna tolka film och bilder, hantera digitala medier och att förhålla sig kritisk och granskande till den information vi omges av i vardagen. Allt det här är viktiga förmågor som vi inte får glömma bort i undervisningen.

Skolverket (2010a) poängterar att man som lärare har krav på sig i sin digitala kompetens, vilket innebär att ha kunskap om hur tekniken fungerar, hur man utbyter och hämtar

information samt teknikens fördelar och nackdelar. De lägger även vikt på att man bör ha en ansvarsfull attityd till användning av sociala medier.

Enligt en rapport från Skolverket (2006) har framväxten av datorer och informationsteknikens utveckling ökat informationstillgången och bidragit till förändrade förutsättningar för arbetet i skolan, bl.a. för de elever som inte klarar av att arbeta med en lärobok.

3 Metod och Material

Bakgrunden till denna undersökning var mitt eget stora intresse av att använda alternativa lärostilar i utbildningssyfte. Under lärarutbildningen kom jag i kontakt med det vidgade textbegreppet vilket gjorde mig nyfiken på att veta mer om hur känt begreppet var och hur man använde sig av det ute i skolorna. Jag beslöt mig därför att undersöka tidigare forskning kring begreppet samt intervjua några lärare i skolan om vilken kännedom de hade om det vidgade textbegreppet och hur de i så fall använde det i utbildningen. Jag valde att använda mig av en kvalitativ intervju metodik då denna bäst kunde ge mig de svar jag hoppas få fram. Den kvalitativa intervjun syftar till att som forskare få ta del av respondenternas egen individuella livsvärld och sedan försöka förstå och tolka de som skrivs (Holme, Idar Magne & Solvang Krohn, B, 1991:100)

3.1 Intervjuerna

Jag bestämde mig för att intervjua två lärare som arbetar inom år 2, ytterligare två inom år 3 och slutligen tre inom år 4. Jag valde detta urval för att få ett större perspektiv på hur lärare i dagens skolor anser om begreppets innebörd. Lärarnas yrkesvana sträcker sig mellan 2 till 40 år och även ålderskillnaderna är stora. Jag tänkte att det skulle ge en bredare erfarenhetsspridning och på så sätt olika svar. Urvalet av lärare gjordes genom att jag direkt frågade om de ville vara med på intervjun. Innan intervjuundersökningen ägde rum genomförde jag en pilotstudie där jag lät jag en annan lärare som inte skulle ingå i min undersökning svara på frågorna för att se om frågorna och svaren som gavs var relevanta för de teoretiska utgångspunkter som låg till grund för min undersökning (Holme, I M & Krohn Solvagn, B, 1991:179).

Före intervjutillfällena läste jag in mig på relevant utvald litteratur vilket gjorde att jag ansåg mig ha tillräcklig stor förståelse vilket Dalen, M (2007:13) betonar vikten av, då förståelse bidrar till största möjliga förståelse av informantens upplevelser och utsagor.

Intervjuerna genomfördes på respondenternas arbetsplats efter avslutad arbetsdag. Respondenterna fick själva välja var intervjun skulle genomföras.

Jag valde att utföra intervjuerna med hjälp av bandinspelning, för att på så sätt göra respondenternas svar mer rättvisa. Efter inspelad intervju skrev jag ut det jag tyckte var relevant för arbetet.

3.2 Validitet och reliabilitet

Validitet (pålitlighet) och reliabilitet (giltighet) är begrepp som har utvecklats inom den kvantitativa forskningen i syfte att få fram en så ”sann” och objektiv vetenskap som möjligt. I den kvalitativa forskningen har dessa begrepp inte samma centrala plats utan syftet är istället att försöka förstå och beskriva den verklighet som den personen som intervjuas uttrycker. Jag har försökt uppnå en så hög validitet som möjligt genom att återkommande kontrollera, ifrågasätta och reflektera över mina tolkningar och teoretiska kopplingar. Det är en brist att jag inte haft någon medarbetare i arbetet som har kunnat kontrollera utskriften eller belysa tolkningen ur ett annat perspektiv. Jag har dock haft intervjuerna på band hela tiden vilket stärker validiteten en aning.

Reliabiliteten är svårare att säkerställa. En annan intervjuare kanske skulle ha fått andra svar och även valt en annan teoriram. Däremot stärks reliabiliteten till viss del eftersom att jag, med hjälp av min frågeguide, kunde hålla ramarna kring ämnet under intervjuerna. Det bör betonas att de slutsatser som presenteras inte är generaliserbara på några andra än de lärare som intervjuats eftersom undersökningsgruppen är för liten.

3.3 Etiska reflektioner

Alla respondenter informerades vid intervjutillfället att det var frivilligt att delta i undersökningen. De informerades även om syftet med undersökningen och var den skulle presenteras. De fick också veta att inget av materialet som eventuellt skulle användas i resultatdelen skulle kunna gå att identifieras till en speciell person.

4 Resultatredovisning

Redovisningen är en sammanfattning av de intervjuer som gjorts och presenteras utifrån de frågor som användes i intervjuguiden. För att göra redovisningen mer levande har jag valt att referera och citera en del av respondenternas svar. I resultatdelen har jag valt att löpande presentera, för uppsatsen, det mest betydelsefulla av lärarnas svar. Dessutom sammanfattas det mest centrala som sagts i intervjuerna i en matris (se bilaga 1).

4.1 Presentation av respondenterna

Åldersspridningen på lärarna är cirka 30 år mellan den yngsta och den äldsta. Den som har längst yrkeserfarenhet har arbetat som lärare i 40 år och den som har minst yrkeserfarenhet har arbetat som lärare i 3 år. Sex av respondenterna var kvinnor och en var man.

4.2 Lärarnas medvetenhet om det vidgade textbegreppet

Uppsatsens första frågeställning, om lärare är medvetna om det vidgade textbegreppet, är den mest självklara som jag kan se. Sex av sju lärare hade ingen eller liten uppfattning om fenomenet och den lärare som visste vad det var hade nyligen varit på en föreläsning som handlade om det vidgade textbegreppet. Hennes uppfattning om fenomenet var att det inte bara är en bok och en text utan att det är alla texter man möter, Internet, datorer, spel och det man ser på tv. Två av lärarna, båda med lång yrkeserfarenhet, hade ingen aning om vad det vidgade textbegreppet stod för och de resterande trodde sig ha en föräning, men hade aldrig stött på ordet förr. Trots att benämningen ”ett vidgat textbegrepp” nämns i kursplanen för svenska visste endast en av sju lärare vad begreppet stod för.

För att komma vidare i min intervju krävdes det att respondenterna var medvetna om begreppets betydelse och därför fick de ta del av Skolverkets (2009) definition av det vidgade textbegreppet innan vi gick in på nästa fråga.

4.3 Är det viktigt att använda sig av det vidgade textbegreppet?

I intervjun framkom det att alla lärarna ansåg att det vidgade textbegreppet är viktigt i skolan idag, men graden av betydelsen var skiftande. En av lärarna beskrev det på det här sättet:

Det är viktigt att ta med alla olika sätt och inte bara att läsa och skriva utan att ha med alla olika möjligheter, vilket man kanske har alldeles för lite av.

En annan sa:

Jag vill att de ska uppleva olika slag av texter, olika former av medium och lära sig uppskatta det och tolka det helt enkelt.

Två av lärarna såg betydelsen av att arbeta med det vidgade textbegreppet men ansåg att de arbetade mer traditionellt, mycket på grund av att deras generation inte har den kompetens och det intresse som krävs för att arbeta med datorer och media. En annan lärare menade att arbetssättet är viktigt, framförallt med alla de nya medierna som kommer hela tiden. Läraren menade att det inte bara är det skrivna ordet som gäller idag utan att ungdomar ser mycket på film, både stillbilder och rörlig film, och de använder datorer som en del i deras vardag.

Den lärare som arbetat längst menade att:

Grunden måste ändå vara att de ska lära sig skriva och att hitta den röda tråden så att det blir intressant/.../ Det är väl så långt man kommer i trean. Mycket av det vidgade textbegreppet får man göra lite högre upp i klasserna.

De flesta lärarna framhöll vikten av att använda sig av alternativa former i utbildningssituationen men några av dem kände att de inte hade tillräckliga kunskaper eller intresse för det nya som kommer, framför allt vad gällde användningen av datorer.

4.4 Hur ser lärare på Internet/datorer i språkutvecklingssyfte?

Det framkom att alla lärare ansåg att användandet av datorer är bra att använda i språkutvecklingssyfte. Språket förändras, det är mer förkortningsspråk och de formella skrivreglerna används inte längre i lika stor utsträckning. Barn med skrivsvårigheter får hjälp av rättstavningsprogram och det finns även språkutvecklande program i datorn som man kan använda vid behov. En lärare menar att eleverna skriver mer idag än vad man gjorde förr och en annan uttryckte följande:

Det är oerhört viktigt och barnens forum, det är ju det de sysslar mest med hemma. Arne Trageton var en norsk pedagog som först började med att man i ettan fick en varsin dator för att sedan gå in på skrift för hand. Denna metod underlättar och utvecklar motoriken hos eleverna.

Några av lärarna uttryckte dock en viss restriktion mot användandet av datorer i undervisningen. De menade att eleverna ska ha chans att använda dator och att det ska finnas som ett alternativ men att det inte får ta över. Datorn ska heller inte komma in för fort i undervisningen:

Först en grund att stå på, sen kan man börja använda det mer och mer.

Någon ogillade att man som elev får en egen dator och någon upplevde att det var för svårt att använda sig av datorn:

Det ska ju vara så enkelt som möjligt, och det är det inte idag. Man behöver nästan en till lärare i klassrummet om det ska fungera.

Några av lärarna beskrev även att de använde datorn till annat än språkutveckling, söka fakta bland annat:

Det kan vara bra att använda datorer för att få inspiration och fakta, sen är det bra för de som har lite svag handstil och som behöver skriva på datorn.

Men även detta tar mer tid i anspråk än traditionell undervisning, menar en av lärarna, då eleverna måste ha kunskap om var de ska leta. En del kan det och en del kan inte alls.

4.5 Hur mycket följer lärare den mediala strömmen?

Alla lärare ansåg att de följde med alldeles för lite i utvecklingen. Några av dem försökte att vara uppdaterade och några skulle vilja kunna mer:

Till en viss nivå gör jag det, jag är inte insatt i allting.

Det är lätt att bli passerad av ungdomar. Jag försöker så gott jag kan.

Alla lärare såg dock vikten av att vara uppdaterad inom området samt att lära barnen kritisk granskning mot nya fenomen i medievärlden;

Vi pratar ibland om annonser och reklam, hur man kan bli lurad och så...

Vi har tagit upp ganska mycket att de ska argumentera och kritiskt granska olika fenomen.

Det första barnen gör nu, om de ska skriva faktatexter, det är inte att gå till biblioteket, utan de söker på Internet /.../ Vi har diskuterat Wikipedia, att allt som står där inte behöver vara rätt. Sen i trean så börjar vi titta och diskutera om reklam och då är det mycket att snacka om, fast de är så unga.

Inom det vidgade textbegreppet finns andra medieformer och jag ville ta reda på om de använder sig av dem, på vilket sätt och vilket syfte man i så fall hade med arbetet.

4.6 Film som undervisningsmetod

Alla lärare använde sig till och från av filmvisning i undervisningssyfte. Framst för att fördjupa sig i det ämnet man håller på med för tillfället. De flest förekommande filmerna handlar om vikingatiden och om geografi.

Nu ser vi på en del film från de olika landskapen, för att de ska få se miljön i landskapet. Är det mycket skog eller åker, finns det stora städer eller sjöar? De får nosa lite grann på hur det ser ut på olika ställen.

Några andra intentioner lärarna hade med att använda sig av film i undervisningen var:

Det är viktigt att de får en upplevelse av det hela, för i film kan man ju tolka bilder och prata om de, få en bild av hur det verkligen ser ut. En film får inte vara mer än 15-20 minuter för då kan de tappa intresset, hur spännande det än är.

Vi tittar ibland på filmer om värderingsövningar, vad som är rätt och fel och sånt.

En av lärarna ansåg att det var viktigt att eleverna också ska vara aktiva lyssnare och tittare. Läraren ställde alltid frågor efter filmen och bad eleverna berätta om det de sett. Alla lärare utom en ansåg att man även kan titta på film i underhållningssyfte. Dock ansåg man att det var viktigt att försöka väva in något utbildningsvärde i filmvisningen:

Det kan vara ren nöjestittande, kan vara film efter vi har läst en viss bok och se skillnaden, men också ren filmuppbyggnadskunskap. Även fördjupning i ämnet vi jobbar med. Vi har även pratat om etiska frågor när vi sett en film.

Vi ser nu på fem myror är fler än fyra elefanter i både undervisningssyfte och underhållningssyfte.

... vi ser på film för att lära oss saker, t.ex. musikalen vi arbetade med för att få lite inspiration.

4.7 Drama och teater som språkutvecklande

Alla lärare använde sig av drama och teater i undervisningen men i varierande omfattning. Två av lärarna, båda ganska nya inom läraryrket, använde sig av det väldigt ofta och tyckte det var oerhört utvecklande:

Det använder vi mycket av, vi har gjort någonting stort varje termin där vi bjuder in föräldrarna. Vi gjorde en spökmusikal på musiken. De sjunger och agerar, det är väldigt kul och utvecklande, både i språket och på det sociala planet.

.../allt handlar om samspel. Sen kan det ju vara viktigt för enskilda elever också, nån kan få en aha-upplevelse, nån kan blomma ut helt och verkligen leva ut. Mina elever älskar teater. Det är ett bra sätt att lära känna sig själv.

.../en klassiker är när de kommer tillbaka från sommarlovet och sitter i smågrupper och pratar om vad som hänt och sedan spelar en liten teater för resten.../Vi brukar också ha forumspel om sånt som hänt i skolan.

En av lärarna som har lång erfarenhet inom läraryrket ansåg att användandet av drama kan vara språkutvecklande men att hon tyvärr inte använder sig så mycket av det då det lätt kan bli lite rörigt. Hon ansåg även att man som lärare behöver egen kunskap inom drama innan man använder sig av det i undervisningen. Hon hade låtit eleverna spela upp sketcher eller någon rolig historia.

Två av lärarna beskrev även fördelarna av att använda sig av drama på engelskan:

.../det behöver inte vara så mycket utan ett par repliker var. Många av de som är tysta kan man bli förvånade över.

Den lärare som arbetat kortast tid ansåg att det var jätteviktigt, främst för de elever som hade språksvårigheter. Dock använde hon sig inte av det själv så ofta då hon inte ansåg sig ha tid. Hade de varit fler lärare så kanske hon hade använt sig av det oftare.

En lärare såg att drama kunde vara både utvecklande och hämmade:

Jag tänkte också att en del elever kanske blir lite blyga när man arbetar i drama och att uttrycka sina tankar på det sättet.../Sen finns det de elever som inte säger någonting i vanliga fall med som verkligen blir en helt annan person om man har drama.

4.8 Bilder och språkutveckling

Användning av bilder som språkutveckling var något som de flesta av lärarna kände sig bekväma med:

Det har jag använt mig av, det är jättebra. Jag brukar använda ”grindslantens” och diskuterar vad händer, var kommer slanten ifrån? Sen får eleverna bestämma vem av personerna de vill vara och hur de känner sig.

En av de äldsta lärarna ansåg dock att hon använde sig av det för lite:

... det är otroligt vad man kan upptäcka med bilder, man kan ha hela lektioner utifrån bilder, men jag använder alldeles för lite sånt, på grund av att man kan för lite om det, men det är ju det samhälle som barnen möter.

Lärarna beskrev att man både kunde diskutera runt bilden och skriva små berättelser om det man ser. Vad är det som händer? Vad har hänt tidigare? Vad kommer att hända efteråt? Bilden kan också vara en hjälp att få eleverna att använda sig av fantasin och sina känslor.

Om man fortsätter att titta på bilden kan man kanske se någonting som man inte ser på direkten, utan är lite mer gömt.

Man kan titta ordentligt på en bild, vad man kan få ut av det./.../Vi har pratat mycket om hur man är som kompis och känslor. Men det finns få sådana bilder lämpade för tvåor.

Två av lärarna beskrev att de även använde sig av bilder som barnen sedan fick beskriva genom att spela upp teater för de andra. Någon beskrev att hon även hade spelat upp ett bildspel utan text som eleverna sedan fick tolka.

Användningen av det vidgade textbegreppet i klassrummet var varierande. Den nyutexaminerade läraren uttryckte det så här:

Jag försöker så mycket som jag kan, om man inte gör mycket mer än att bara läsa så kanske de inte riktigt hänger med. Och så blir det roligare också. /.../Men det är svårt, jag vill använda bilder ännu mer men har ingen tillgång. Man jobbar och jobbar och tänker inte på att det finns så mycket annat att göra.

En av de lärare som arbetat längst uttryckte att hon använde sig av det mindre än vad hon borde på grund av att hon inte var tillräckligt insatt i det hon hade att göra med.

5 Analys

Trots att benämningen ”ett vidgat textbegrepp” nämns i kursplanen för svenska kan jag se i intervjuerna att endast en av sju lärare vet vad begreppet står för. Varken i den litteratur jag hittat eller på Internet har jag funnit något svar på varför det vidgade textbegreppet är så okänt för lärare. En förklaring skulle kunna vara att begreppet *alternativa lärstilar* används oftare än *det vidgade textbegreppet* när man arbetar med bilder, drama och IT som ett språkutvecklande alternativ till skriven text.

En av de lärare som arbetat länge i skolan ansåg att det vidgade textbegreppet borde vara viktigare än vad det är just nu, dels för att hon känner sig trygg med det traditionella sättet att arbeta men också för att hon tror att hennes generation inte har den kompetens som behövs för att arbeta med den nya tekniken. Några av lärarna hävdar dessutom att skolan saknar tillgångar och resurser att arbeta på det sättet. De nya medierna har i skolans värld varit utsatta för kritiskt analyserande, vilket ibland kan vara befogat som Liberg, C (2007:11) uttrycker det. Dock erbjuder det även rika möjligheter till kreativt, aktivt och differentierat meningsskapande och måste betraktas som resurser.

Skolverket (2010b) poängterar att det är viktigt att skolan och dess kursplaner går i takt med det omgivande samhället och att det är av stor betydelse att ta hänsyn till alla nya medier som idag är viktiga för ungdomars sätt att se på omvärlden och som utövar ett stort inflytande. Att en del lärare med lång yrkeserfarenhet och som uppnått en hög ålder väljer att inte använda sig av alternativa lärstilar utan mer förlitar sig på den traditionella undervisningsformen kan naturligtvis ha olika förklaringar. En orsak skulle kunna vara en rädsla inför den nya tekniken eller att man helt enkelt inte har ork att själv kompetensutveckla sig inom området.

Jämfört med svaren som en av de lärarna med inte så lång yrkeserfarenhet gav så kan man se att det finns en större önskan och vilja att arbeta med olika slags läromedel i skolan. Hennes drivkraft var att genom det vidgade textbegreppet ge eleverna möjligheten att uppskatta och tolka nya medier, någonting som hon får stöd av i Lgr11 där man pekar på att det är skolans ansvar att se till att varje elev får med sig kunskap att använda sig av många olika uttrycksformer samt utvecklar en bred kännedom om samhällets kulturutbud. Även Liberg, C

(2007:11) visar på betydelsen av detta då hon skriver att vi nu måste inkludera dessa nya medier och att de ställer krav på skolan vad gäller kunskaper och förändrade attityder. Hon fortsätter att beskriva dessa nya medier som någonting som inte tidigare varit självklart i skolans värld vilket ger en ökad förståelse för hur lärare med en högre ålder och med längre yrkeserfarenhet, som inte heller har det intresset, kan resonera. En av de lärare som har medellång yrkeserfarenhet påpekar dock att det vidgade textbegreppet blir allt viktigare i takt med att de nya medierna sköljs över eleverna:

Jo, det är viktigt, framförallt med alla de nya medierna som kommer hela tiden. Det är inte bara det skrivna ordet som gäller idag, ungdomar ser mycket på film, både stillbilder och rörlig film och mycket datorprogram. Det är också viktigt att eleverna ska kunna analysera.

Datorer, film och annat som tekniken bjuder på använder eleverna varje dag, antingen i skolan eller mer troligt, i hemmet. Man kanske inte behöver använda sig lika mycket av detta i skolan, men man bör heller inte förkasta nya idéer, eller som en av lärarna konstaterar:

I hemmet är det helt annat än i skolan, där tittar de på film och så och här byter de fokus, det är texten som är viktigast. Jag vill samarbeta mer med hemmet och deras fritid i deras språkutveckling.

Det eleverna mest sysslar med hemma är IT, och det är förståeligt. Det är på Internet man kan söka information och fakta, kommunicera med andra personer eller spela spel.

Skolverket slår fast att lärares användning av IT och media i skolan är viktig och att öka deras kompetens på området kan bidra till både en kreativ och kritisk användning av det. Tydén, T & Thelin, A (2000:16) har skrivit om IT-användningens för- och nackdelar och en del forskare skulle säga att det är den enskilde lärarens pedagogiska grundsyn och undervisningsstil och inte tillgång till eller användning av teknik som bestämmer undervisningen. Andra forskare menar att med hjälp av IT kommer inläring av svåra ting att förbättras. I min intervju beskrevs två olika synsätt på detta. En av lärarna ville inte förlita sig på datorer utan själv ge eleverna den utvecklingen de behöver medan en annan förstod vikten av datorer:

Det kan vara bra att använda datorer för att få inspiration och fakta, sen är det bra för dem som har lite svag handstil och som behöver skriva på datorn.

Denna inställning av datorernas betydelse i undervisningen var ingen tillfällighet, utan delades även av två andra lärare. Som lärare bör man tänka på att Internet är ett utmärkt redskap för att söka information och fakta, men man bör också lära sig att ifrågasätta sanningshalten och kritiskt granska det man får fram. Detta antagande stöds av Skolverket (2006) som framhåller att det ställs höga krav på lärarna att förhålla sig kritiska till massmedia och Internet och att det därför är viktigt att lärare, blivande lärare och elever får ökade kunskaper när det gäller att analysera och kritiskt granska olika källor. Samhället ställer krav på oss som flexibla och nytänkande språkskapare och inte bara språkanvändare av ett korrekt språk (Liberg, C 2007:7). Det ställer även krav på oss lärare att följa med i den allt snabbare språkutvecklingen som sker:

Språket förändras, det är mer förkortningsspråk och de formella skrivreglerna används inte längre i lika stor utsträckning.

Drama och teater var någonting som lärarna ställde sig positiva till. Någon uttryckte att arbeta med drama kanske underlättar för dem som inte har språket med sig och någon menade att det är:

...jätte viktigt, allt handlar om samspel. Sen kan det ju vara viktigt för enskilda elever också, nån kan få en aha-upplevelse, nån kan blomma ut helt och verkligen leva ut. Mina elever älskar teater. Det är ett bra sätt att lära känna sig själv.

I och med detta citat vill jag än en gång lyfta fram Erberth, B & Rasmusson, V (1991:7) som ser drama som ett sätt att distansera sig från sin roll och betrakta sin handling utifrån, ett sätt som ger möjlighet till reflektion och därmed till nya insikter. Att använda sig av drama och teater ger vinster på många plan. Det är både individuellt utvecklande och skapar former för samspel med andra. Användandet av drama och teater finns även beskrivet i kursplanen för svenska som ett sätt att förmedla erfarenheter och känsloupplevelser samt att det även hjälper eleverna att förstå sig själva och världen och på så sätt bidra till ett identitetsskapande. Arbetssättet bidrar även till en ökad empati och förståelse för andra samt omprövningar av värderingar och attityder. Jag anser att betydelsen av att ge eleverna förutsättningar till att skapa en trygg identitet samt goda värderingar är en av grundstenarna i vårt uppdrag som lärare.

Men visst finns det även svårigheter med drama. En av lärarna uttryckte att det lätt kan bli lite rörigt med så många elever som utövar drama på samma gång och att man själv behöver lite mer kunskap innan man sätter igång. Flera av lärarna efterlyste mer kunskap och kompetensutveckling inom de olika områdena vilken även Skolverket (2010a) och Liberg, C (2007:11) påtalar som en viktig faktor för att kunna möta upp kommande elevers behov.

Någonting som hör ihop med drama är kreativitet, eftersom eleverna får använda sin fantasi och skapa någonting tillsammans. Det kreativa tänkande är också något som till stor del utspelas i det undermedvetna och är starkt kopplat till känslolivet. (Erberth, B & Rasmussen, V 1991:29)

Att våga visa sina känslor kan vara både skrämmande och befriande vilket både kan hämma och utveckla eleverna. En av lärarna i intervjun beskrev att hennes elever kunde bli lite blyga när de skulle uppträda inför klassen. De var inte vana att uttrycka sina tankar på det sättet medan andra som i vanliga fall var tysta blev en helt annan person när man hade drama.

Alla lärare var rörande överens om att det finns många språkutvecklande metoder i arbetet med bilder, t.ex. att muntligt berätta om bilderna, om vad som händer och kommer att hända och skriva berättelser om dem. Bilder generellt är i högsta grad ett vidgat textbegrepp och aldrig förr har vi haft tillgång till eller blivit exponerade för så många bilder som nu (Pettersson, R, 1991:5). Det är onekligen så att de flesta lärare vet betydelsen av att använda bilder i undervisningen och att de har många metoder att använda bilden till, dock finns det även lärare som mer sällan använder det i undervisningen, något som bekräftas av Pettersson (1991:26) som beskriver att bildanvändandet i skolan är låg. Tillgängligheten finns men nästan alla lärare använder läroböcker och skrivtavla som främsta verktyg. Två av lärarna menar att bilder kan säga mer än ord men att en bild även kan tolkas olika:

Om det är en bild som inte riktigt föreställer någonting så kan man ju diskutera lite över det.

Om man fortsätter att titta på bilden kan man kanske se någonting som man inte ser på direkten, utan är lite mer gömt.

När eleverna tolkar en bild kan man fråga vad de tänker på och hur de tänker kring bilden och på så sätt även få ta del av en elevs verklighetsuppfattning. Det är inte alltid så att de bilder som finns i läroböckerna kräver mycket eftertanke och analysering, utan ger istället direkt kunskap om ämnet man arbetar med. Karlsson, S-G & Lövgren, S, (2001:21) menar att det gäller att kunna utnyttja bilder för att kommunicera. Förstå, analysera och samtala om bilderna, framför allt samhällets bilder som strömmar genom medierna.

6 Slutdiskussion och fortsatt forskning

Min hypotes innan intervjuundersökningen var att de flesta lärare inte använder sig av så många alternativa lärstilar och läromedel som de skulle vilja. Jag fick denna hypotes bekräftad av intervjuerna och till viss del även styrkt av litteraturen.

Lärarna i intervjun ställde sig inledningsvis frågande till vad det vidgade textbegreppet hade för betydelse som begrepp. Någon hade hört talas om det men merparten av lärarna visste inte vad det innebar. Efter en kort förklaring uttryckte alla att de arbetade på det sättet till och från. Dock använde de sig inte av själva begreppet utan förklarade det mer i termer av att använda alternativa undervisningsformer. Alla lärare ansåg att det fanns fördelar att använda sig av alternativa former i utbildningen men att man gjorde det i allt för liten utsträckning. Några av orsakerna som gavs var tidsbrist, kunskapsbrist och resursbrist. Det fanns en uttryckt oro hos några av lärarna inför den snabba mediala kunskapsutvecklingen där de ibland kunde känna sig i underläge till eleverna. Jag kunde inte se att det direkt fanns en större tolerans mot den nya mediala strömmen hos de relativt nyutbildade lärarna vilket förvånade mig en aning. Behövs det mer utbildning inom området i dagens lärarutbildning eller är det så att man som ny lärare har svårt att utöva och utveckla detta arbetssätt när man kommer ut i arbetslivet?

Det arbetssätt som kändes mest bekvämt att använda sig av hos de lärare jag intervjuade var bilder, dock kanske inte främst i syftet som språkutvecklande, även om några av lärarna lät eleverna skapa små berättelser kring dem. Drama och teater var det lite splittrade åsikter kring. Det beskrevs som både utvecklade och hämmande, något jag ställer mig frågande till då flera forskare pekar på betydelsen av att använda drama som både identitetsskapande och empatiutvecklande.

Datorns intåg i skolan skapar diskussioner. Tydén, T & Thelin, A (2000:22) frågar sig om undervisning och lärande blir bättre med IT och menar att det är svårt att veta vad ”bättre” egentligen betyder. Det kan betyda att inläringen blir bättre genom att motivationen ökar samt att vissa arbetssätt och skrivning underlättas. Datorn som hjälpmedel vid inläringssvårigheter är betydelsefull. Men för att få plats med alla nya medier i undervisningen, måste man våga sovra bland de mer traditionella sätten att lära ut. Skolverket (2009) ställer frågan om den traditionella boken kommer att överleva nu när Internet, filmer och dataspel utgör så stor del av ungdomarnas liv. Jag anser att vi som lärare har ett stort ansvar att leva upp till det vidgade textbegreppet och med ett nyfiket såväl som ett kritiskt förhållningssätt försöka skapa en balans mellan det nya och det gamla. Det finns så många metoder som både är roliga och samtidigt effektiva. Som snart nyexaminerad lärare kommer jag att prova nya metoder, dels för att göra undervisningen omväxlande, dels för att jag själv anser att det vidgade textbegreppet kan medföra en stor utveckling i elevernas språk. Jag kommer även att låta eleverna få ta del av mer traditionella metoder såsom att läsa böcker vilket är en stor del av vårt viktiga kulturarv.

Ett förslag på vidare forskning kan vara att titta närmare på hur elever med annat modersmål kan gynnas av att arbeta med det vidgade textbegreppet. Det skulle även vara intressant att undersöka hur barn med särskilda behov kan ha nytta av att undervisas i enlighet med det vidgade textbegreppet.

Referenser

Alexandersson, Mikael, Linderoth, Jonas & Lindö, Rigmor, 2001: *Bland barn och datorer – Lärandets villkor i mötet med nya medier*, Lund: Studentlitteratur

Bolton, Gavin, 1984: *Drama as Education, an argument for placing drama at the centre of the curriculum*, I: Bolton, G, 2008: *Drama för lärande och insikt*, Göteborg: Daidalos

Dalen, Monica, 2007: *Intervju som metod*, Malmö: Gleerups

Erberth, Bodil & Rasmusson, Viveka, 2001: *Undervisa i pedagogiskt drama*, Lund: Studentlitteratur

Holme, Idar Magne & Krohn Solvang, Bernt, 1991: *Forskningsmetodik – om kvalitativa och kvantitativa metoder*, Lund: Studentlitteratur

Hylén, Jan, 2010: *Digitaliseringen av skolan*, Lund: Studentlitteratur

Karlsson, Sten-Gösta & Lövgren, Staffan, 2001: *Bilder i skolan*, Lund: Studentlitteratur

Liberg, Caroline, 2007: *Att läsa och skriva – forskning och beprövad erfarenhet*, Myndigheten för skolutveckling

Pettersson, Rune, 1991: *Bilder i läromedel*, Institutet för infologi RP

<http://www.bilderlernen.at/Bilder%20i%20l%C3%A4romedel.pdf>

Skolverket, 2006: *Läromedlens roll i undervisningen*, Stockholm: Fritzes. Besökt den 3 december 2010, <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1640>

Skolverket, 2009: *Ett vidgat textbegrepp*, Stockholm: Fritzes, Besökt den 2 december 2010 <http://www.skolverket.se/sb/d/561/a/1917>

Skolverket, 2010a: *IT-användning ställer krav på lärare*, Stockholm: Fritzes. Besökt den 7 december 2010, <http://www.skolverket.se/sb/d/4200/a/22379>

Skolverket, 2010b, *Ändrade villkor för svenskundervisningen*, Stockholm: Fritzes, Besökt den 3 december 2010, <http://www.skolverket.se/sb/d/4103/a/21935>

Skolverket: *Kursplanen i svenska*, <http://www.skolverket.se/sb/d/618>

Tydén, Thomas & Thelin, Annika AndrÆ, 2000: *Tankar om lärande och IT*, Stockholm: Liber

Utbildningsdepartementet, 2011: *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Lgr11*

Bilaga 1.

Lärare-yrkesvana	L1 – 40 år	L2 – 35 år	L3 – 28 år	L4 – 30 år	L5 – 3 år	L6 – 5 år	L7 – 10 år
Vet lärare vad det vidgade textbegreppet är?	Nej, inte riktigt.	Nej, ingen aning.	Nej, ingen aning.	Att det är mer än bara texter vet jag, men inte riktigt.	Nej, inte riktigt allt men en liten aning har jag.	Ja, det är alla texter man möter, internet, datorer, spel, tvn, det är precis allting.	Nej, inte direkt kanske.
Varför är det viktigt att använda sig av DVT?	Grunden måste ändå vara att de ska lära sig skriva och att hitta den röda tråden så att det blir intressant.	Det ska vara viktigare än vad det är, det känner jag på en gång. Arbetar mer traditionellt.	Det är viktigt att ta med alla olika sätt och inte bara att läsa och skriva utan att ha med alla olika möjligheter, vilket man kanske har alldeles för lite av.	Det är viktigt, framförallt med alla de nya medierna som kommer hela tiden.	Vi har två invandrarbar n och en del som har det svårt och då blir det mycket viktigare.	Jag vill att de ska uppleva olika slag av texter, olika former av medium och lära sig uppskatta det och tolka det helt enkelt.	Det är klart att det är viktigt, jag kanske använder det mer än vad jag vet.
Följer lärare den mediala strömmen?	Det jag har i den här klassen blir ju inte så mycket. Ibland reklam och annonser.	Alldeles för lite.	Alldeles för lite.	Det är lätt att bli passerad av ungdomar. Försöker så gott jag kan.	Inte så mycket, men skulle vilja använda det mer.	Till en viss nivå gör jag det, jag är inte insatt i allting.	Nej, det kan jag inte påstå. Det är ingen huvuddel i min undervisning.
Nutidens teknik och media.	Vi använder dator ibland, film bara när vi arbetar med NO/SO	Tittar vi på vår undervisningssituation så behöver det vara med mer än vad det är.	Det ska ju vara så enkelt som möjligt, och det är det inte idag.	Språket förändras, det är mer förkortningsspråk och de formella skrivreglerna används inte längre i lika stor utsträckning	Det är bra för de som har svårt att skriva.	Det är oerhört viktigt och barnens forum.	Är ganska anti, tycker att det går för fort fram. Vet att det är viktigt.
Bildtolkning och det vidgade textbegreppet.	Vad ser man, skriva berättelser.	Vilken känsla det skapar inom en. Det är jätteviktigt med bilder i undervisningen.	Diskutera lite över det. Men det är också någonting som man använder sig av alldeles för lite.	En bild säger mer än 1000 ord	Man kan analysera vad som händer och vad den vill säga.	Man kan spela upp en teater kanske, man kan ha bildspel utan text och resten ska försöka lista ut vad som händer.	Det har jag använt mig av, det är jättebra.